

U 16847.1

18/32

L III. 223

I. I. 269.
a-f.
a-f.

I. I. 269.

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

pbus ille Carthusiensis) sisti vasfro Spiritu, buc & illuc rapti, nugati sunt.

14. Quid ergo queris O homo Christiane? Adeldū queso hic est mēsa instructissima & ap-
posita, ubi sapientia Dei vinum nobis bibēdum
suavissimum attemperavit, quo se quisq; rofi-
ciat: Venite; Hic fontes emanant Servatoris ad
quos gratis hauriēdos omnes siticuloli ut sitim
restinguant invitantur, ut futurę beatitudini po-
riundę larisfiat: Venite, Hic hic penum Dei o-
mnium bonorum affluentia refertissimum &
apertum & expositum naēti sumus: Venite, O
queso prospicite nunc vestrę indigentia, & su-
spirate mecum, amabo ad Deum benignum in
desiderio cordiali & dicite.

1. Domine Deus largire nobis misellis, ut in vasto
bujus perigrinationis nostrę gurgustiole libentes cum
regio Psalte jugiter exclamemus, Ps. 19. 8. Lex Ie-
hova est integra, aurea, argentea, mellea & sapientiam
prestat parvulis. Itaq; illa nos ducat, ut queamus te
querere, doceat ut sciamus in te credere, & sperare in
via, quā imus ad te dulcissime Domine multis modis
luctuosa, ut nos aliquando filii tui in Christo adop-
tati, in amplexum tuū clementissimū placidē ruamus
mi Pater in patria nostra, tuo splendore luminosa, ni-
tore gloriosa, odore gratiosa. Vbi festivitas sine labe,
eternitas sine fine, serenitas sine nube. Fiat fiat: Re-
sponde & tu Domine: Fiet mi fili, fiet.

Gloria Deo, Venia Reo. Amen.

RVID TANITAS

az

PRESBYTE-
RIUMROL

avag

EGHAZI TANATS-
ROL.

Mel' az Presbyterialis Dialo-
gusnak Summaja.

Az Meltóságos öregbik Fejede-
lem Alszon'nak paran-
tsolatjára.

Parakom az 8 Nag'sagok Kőm'v-n'om-
tató Bőrdjakkal, es Kőlségekkal.

1653 - dik Eszren-
döben.

M. Vigy itelem. hogy ez a munka
Medgyesi Pál írt. Szomb. Jan. 28

János Evang. 1. Resz. az 47. versben.
JEKESLÁSD MEG.

RÖVID TANITAS

Az

**PRESBYTERL
UMROL**

avag'

EGYHAZI TANATSROL.

Mel' az Presbyterialis DIALOGUS-
NAK Summája.

K. **H**án'féle rendes Eg'házi örökös
Szolgák rendeltettek az Új
Testamentumban?

F. Nég'ek: Prædicatorok, Do-
ctorok, Jgazgató vénck, vag' Pres-
byterek, es Diaconok.

K. Mitsodák s-kitsodák ezek?

F. Az Tsetsemő Kereszt'enben *Christ.*
ig' adattatnak elönkben:

1. Az *Prædicatorok* vag' Püspö-
kők, Pasztorok, kik az Ecclesiatul
hivattatnak az Jsten igéjének bi-
zon'os G'ülekezetekben való præ-
dical-

*Lett. do
Minist. Es
clef.*

dicallására, es az Sacramentumoknak kiszolgáltatására.

2. Az *Doctores*, kik az menn'el tudomannak fundamentumit igazán adhatják előnkben, noha abban intésekkel nem foglalatosak. (Vag' mond ig') azt az életnek igazgatására intések, feddésék &c által nem szabják:

3. Az *Gubernatores* Igazgatók, kik az *G'ülekezettől választatnak*, az Eg'házi-Fen'etékre való gondviselésre. Ezek ug' mond, Presbytereknek is, az az Véneknek is mondatnak.

4. A' *Diaconok*, kik űk-is a' *G'ülekezettől választatnak*, az szűkölködőknek gondjokviselésére, es az alamlína elosztásra.

K. *Mitsoda szó a' Presbyter, s-mit részen?*

F. Görög szó: Mag'arul ann' mint Vénb, Öregb.

K. *Hát a' Presbyterium?*

F. Az-is Görög szó: mel' Mag'arul Véneknek Öregeknek Rendit, *G'ülekezeti* telzi.

K. *Mitsoda Vének azok az Presbyterek, tsak idővel öreg Embereké, vag' mik?*

F. Nem idővel Öregek értetnek ezeken, hanem értelemmel s-itélettel Öregek. Mind eg'et téfzen azért akar *öregeknek, Véneknek*, akar *Eg'házi-Tanítoknak* mondjad. Mert a' mint a' Polgári széken, nem ann'ira az koros Öregségre s-szakálra neznék, mint az élsre, s-ig'enes magaviseelésre, ug'itt-is.

K. *Jól értem. Mitsoda Tisztek azért m'ir ezek?*

F. Keg'es es jó magaviseelő értelmes Férűak, kik az Jsten Hivcinck az leg értelmesbi, s-bötsülletesbi közzül választatnak. Hog' az Tanítókkal eg'üt, az Jstennek Najat méltósággal igazgassák; s-azt minden alkalmatlanfágoktól oltalmazák.

K. *Jg' hát az Presbyterek, szintem ol' méltóságos Szemel'ek volnának, mint az Predicatorok?*

F. Nem szintén: mert az Prædica-

dicatorok nem tsak Jgazgató Presbyterek, hanem Tanéto Presbyterek-is. Dupplás lévén azért az ō hivataljok, méltóságok-is dupplas, s fell'eb-valò. *Az jól elöl járo Presbyterek, kettős betsülletre méltoztassanak, kivalt keppen az Jgében es a Tudoman'ban munkalkodók.* 1. Tim. 5. v. 17.

K. *Miulta kezdötte nek ezek az Ecclesiában?*

F. Elcítül fogva, valamiulta Jstennek rendes Ecclesiája vag'on, még az Oy Testamentum alatt-is.

K. *Ha azt mondjak az Papisták, hog' tsak Calvinus, Beza &c Talalmán'iezek: A' mi magunkei közöttül pedig némell'ek, hog' tsak e minap talalták, az kiket ōk tudatlanságból Ujetóknak véltének?*

Schulting
b. 2, p. 10
Sid. Dial.
pag. 50.
Sanderus
Marbicus
Galenus
Cudsemi-
us apud

F. Az Papisták-is ug'an nem igazan terhelik az Presbyteriumot; de még-is túrhetősben ōk, mint a' kik a' magunkei közöttül ol' balgatagul ertették, mintha tsak minap talalt dolog volna az: kik-is tsak azt szok

izoktak vala hinni o hiteknek, a mit ōk tudtanak s hallottanak abban. Ha mi tőlönk azért nem hiték, am hig'ek az Papistaktul, hog' mi Vallásunkhoz tartozandó dolog az Presbyterium.

K. *Meg bizony' éthatnáde Sz. Jrasbol az mit mondasz?*

F. Meg igen-is. Mat. 15. 2. v: *Miért hog' az te Tanetván' id által hagják az Véneknek (Presbytereknek vag'on az Görögben) rendeléseket.* Mat. 26 59. v: *Az fő Papok pedig es az Vének (itt is ug' vag'on Presbyterek) es az egész G'ülekezet.* Mark. 11. 17. v: *Jövének ő hozzá a' fő Papok, es az Irastudók, es a' Vének (itt-is szintén ug') s több sok hel'eken az Evangeliumban, es az Apostolok Tselekedtiről irt Kón'vben: kik az Eg'házi fen'étéket g'akorlották, az G'ülekezetből ki-rekesztették az vetkezőket, a' mint ōk vélték Jan. 9. 22 v. es 16. r. 2. v. hamissan ug'an s istentelenöl.*

K. *Vall on nem Polgari Széken való Vének voltak-e ezek?*

Veniens
de Senia-
ribus thos
3.

F. Nem; mert 1 az Eg'házi Sze-
mell'ek között emletetnek, 2 Mert
nem volt már ekor Szék, avag' igen
igen g'engén volt köztök: az kö-
zöttök Lévo Romai Tisztek keze-
kre kelvén már az, minemővek
voltak Pilatus, Lifias, Festus, Felix
&c, Az magok tanubizonfágtéte-
lek-is ezt mutatja Jan. 18. 31, v:

*Lasd. Ur- sinust az 85-dik kér-
des felet,
in Append:* Nekünk nem szabad senkit meg ölnünk.
3 Mert Christus is, az Eg'házi Fen'é-
téknek g'akorlását akarván fel allat-
ni, ez Sidók mind ezideig fen álló
szokások szerent intezi oktatását,
Mat. 18. 17. v: *Mond az Ecclesianak-
meg.*

K. Voltanak-e annak előtte-is min-
denkor ill'en Venek, Presbyterek, az
Sidó Ecclesiában?

F. Voltanak, mint meg-teczik
szeren szerte az egész Ov Testa-
mentumban. A többi között mel'
világos amaz Jeremiafnál 19. r. az
1. v: *Vég' magadnak, mond a' Jehó-
va, eg' sárból tsinált korsót, es vedd mel-
léd az népnek Véneit, es a' Papoknak
véneit.*

véneit. Az isten félő Josaphát fé-
lől penig n'ilván olvasuk, hog' ő az
Presbytereket, s azoknak Széke-
ket-is a' Presbyteriumot, az isteni
Tiszteletnek több részeivel egg'út
(el hag'ván azt az előtte lévo go-
nosz kiral'ok) hel'ben-állatta. 2
Kron. 19. 8. v: *Ierusalembe-is ren-
dele (ug' mond) Josaphat, az Levitak
s-Papok, es az Jsrael att'ai ház népeinek
elei között a' Jehova dolgainak itele-
tire &c.*

K. Hát az Uj Testamentumban hól
tanította ezi Christus? az Apostolok?

F. Christus Urunknak erről-va-
ló tanétása Mat. 18. 15. 16. 17. v:
vag'on: *Ha vetkezendik ug' mond
te ellened a' te At'adfia, dorgáld meg ő-
tet tsak te közötted s-ő közöttte &c Ha
penig szót nem fogad, veg' melled eg'
vag' két embert &c. Ha azoknak sem
fogadja szavokat, MOND AZ EC-
CLESIANAK AZ GÜLEKE-
ZETNEK MEG &c.*

K. Mel'ik szóban vag'on itt az Pre-
sbyterium? F. Ebben *Mond az Ec-
clesianak*

lot igaz, nem rekeztetik ki az egész
Gülekezet, hanem igen-is ott ér-
tetik, a hoz képest a' mel' nag' kőzi
néki ez fen'etekhez vag'on, holot
annak hírével, es eg'ezéséből sa-
karatjából kell, főkeppen az derék
dolgoknak lenni; de azért ez *meg-*
mondas legelőben az Presbytériu-
mat illeti, nem a' Gülekezetet.
Mert 1-az tsak az Jsten igéjének hal-
gatólára, az Sacramentumoknak
vételésére, es az Kőn'örgésekre szo-
kot őszve g'ülni, a' holot a' féle be-
mondásoknak hel'e nintsen. 2
Mert nag' része az egész Güleke-
zetnek, ug'an nem-is tehetne a' fé-
le dolgokrol itéletet, mint az kis-
dédek; nem-is szabad volna hozzá
szollani, mint az egész Aszszon'i
állatoknak es lean'zoknak sokasá-
ganak 1 Cor. 14. r. 34. v: *Az ti Asz-*
szon'i állatitok az g'ülekezetben halgas-
sanak, mert nem engedtetett nekik az
hog' szoljanak. 3 Ha penig attul meg-
lehetne is, tsak rut rendeletlen si-
bon-

bongás, Zürzavar indulna miatta
az Gülekezetben, az Apostol tané-
tása ellen 1 Cor. 14. 40. v: *Minde-*
nek illendőkeppen és rendelőnek. 4
Az - is ide való, a' mit fell'ebb - is
meg-jeg'zénk, hog' Christus Urunk
nézet ez mondásában az Sídó Ec-
clesianak eleitől fogvan való rend-
tartására. Hanemha ig' ertjük: *Az*
Presbyterium által mond az Ecclesia-
nak, az Gülekezetnek meg: f-ez szin-
ten a' mit mondani akarunk. *Span-*
hemius oka igen fontos, f-egg'ez ez
mieinkel: *Oll Ecclesiaról vag'on ug'*
mond, szó mel'ben akár mel' meg bán-
totnak szabad szólni, ug'et baját ott
forgatni. De az egész Eg'házi Güleke-
zetben, nem szabad akarkinek szólni.
Jg'értik ezt egész a' mi Doctorink
mint az Dialogusban pag. 25. 26.
feljeg'zettem.

Sz. Pal-is Rom. 8. az Eg'házi Ő-
rőkös Tiszteket számlalván, n'ilván
emleti a' doct'orokat v. 7. az tanétónak
neve alatt; az Prädicatorokat az intő-
jé alatt; az Diakonokat az Oszto-
gató-
jé alatt

jé alat; az PRESBYTEREKET
penig az előjárójé alat v. 8. *A' ki ta-
nét, ug' mond, forgolodjek az tanétal-
ban, a' ki int az intésben; a' ki osztogat,
eg' üg' üsegeben; a' ki Előjár, szorgal-
matosságban.*

1 Cor. 12. 28. v-ben-is, ug'an az
Eg'házi Szolgák között, ki fejezi az
Igazgatókat: *Neml'eket rendelt az
Isten az Ecclesiában, először Apostolo-
kat, másodszor Prophétákat, harmad-
szor Doctöröket. Azután Igazgató-
kat &c.*

Az Tselekedetek Kőn'vében a'
14. r. 23. v. világossan tanéttatik,
hog' Pál és Barnabas, *minden Eccle-
siákban voxoltatas szerent Presbytere-
ket* (Deakül mondja a' mi Fordé-
tonk, Seniorokat) *tőttenek, imadko-
zissal és bőjtöléssel.*

Mel'hez képest Titusnak-is 1. r.
5. v. ug'an parantsolva hagg'a *hog'
Cretában virósonként Presbytereket*
(itt-is Senioroknak fordetja az For-
deto) *rendeljen, a' szerent a' mint elci-
ben adta; az az voxoltatas keppen--
valasz*

való választás, es nevezetesbé
-allatás' szerént.

Tselck. 20. r. a' 17. 18. v: *Hiva-
tá az Ephesusi Ecclesiának Presbyterit
Véneit.*

K. *Ha tálam tsak Prädicatorokat
kell ezeken érteni?*

F. Nem lehet, mert azt tanítja
Sz. Pál, 1 Tim. 3. 17. v. mint odafel-
béhozók, hog' kétféle Presbyterek
vannak az Ecclesiában: *Igeben es
tudoman'ban*, az az közönseges kep-
pen való tanéttásban *műkalkodók*; es
abban nem munkálkodók, mind
azaltál *előjárók* az az, igazgatók
Holot azért meg határozatlanul
mődja, mind Sz. Lukats, s-mid Sz.
Pál az Presbytereket, mind két félét
értik. Sőt ha ug'an valóban meg-
forgatjuk ez dolgot, feltaláljuk,
hog' nag'ob részént Igazgató pre-
sbytereket, mint tanétókat: mivel
Ecclesiákban mondja Sz. Lukats
hog' rēdelte Sz. Pál ezeket, mel'ek-
ben lehetetlen hog' már ez előtt
Tanétok nem lőttenek voln.

Ez az

Ez az oka hog' mikor az Apostol valamel Ecclesianak Eg' házi szolgairól közönségesen akar szólni, köz nevekkel is nevezi őket, melyek mind az kétféle Presbyterekre illenek 1 Thess. 5, 1, 12. v: *Betsüljétek a' kik néktek előljaroitok az Urbā.*

Sid. 13. r. 17, v. *Engedjétek a' ti vezériteknek, mert vig' aznak ok a' ti lelkeitekert.* Ugyan azon részben az 24. v: *Köszöntsétek mind az ti előtetek jarokat.*

K. *Latom már volta képpen hog' sz. irási dolog az Presbyterium; de azt kérdem mégis: Elnéké a' vallásunkon lévő több Ecclesiák más Nemzetben ez zel?*

F. Jgen-is: mint meg olvashadd az Dialogus Előő kőn v. 4-dik Ré-
szében, 133-s-követközendő több
oldalokon.

Maresius popular. ad popular. pag. 13. K. *Hát mi az oka hog' e' mi Ecclesiainkban nintsen ; melyet s-többeket Dò-
ktor Maresius a' mi Ecclesiainknak igen igen nag' veszedelmes fogat-
kozásának s-szenn'énck hij?*

F. Hog'

F. Hog' a' kik e' mi nemzetünket meg térétettek, nem tanétottak volna ez rendet, attul nintsen. Mert Szegedi Istvan, elő s-fő Re-
formatorunk kőn' veiben n'ilván-
ságos tanétásokat olvasunk erről.
Lásd meg ezt a' Dialogusban szerte
szerrel, kivalt képpen a' meg emlé-
tett 4-dik Részben. Jg' ir egg' ut
Szegedi erről: *Volt az regi Ecclesiák-
ban az Presbyteriumnak rendi, mel-
ről az Apostol emlékezik 1. Cor. 5. 4.*
Es ez Presbyterek két felek voltak,
mert némell'ek azok között tanétnak
vala. Az más fele Presbyterek volta-
nak Nep között való, magokat rá vise-
lő tiszteffeges férfiak, kik amaz elebbi-
ekkel az Eg' házi dolgokrol tanatskoz-
nak vala, es az Christus Juhainak in-
téseken, feddesekben, es azokra való
gődviselesben foglalatoskodnak vala. Ez
veneknek g'ülekezeteiben ertik vala
meg elsőben az dolgot; innen osztan az
Nepre viszik vala &c.

Sőt egész az Erdel'i s-Magyar or-
szagi Ecclesiák, egg'ező akarattal

be vőtek

Szeg. Ló
Comm.
de bonis
Pastori-
bus Hab
it Genus Ec
clesia or
dinem
Presbyte-
rii, cuius
Apos. me-
minit 1.
Cor. 5. 4.
Atq; hi
Presbyteri
duorum
generum
extiterunt
Nam q'ui-
dam eorū
docebant
Eccl. Ali
ud genus
Presbyte-
rorum
graves sē
honesti

*Viros ex la-
cis habuit
qvi una
cu alijs
pradictis.
de Ecclesi-
asticis ne-
gocijs con-
sultabat,
Et in ad-
monendis
corrigen-
dis, & cu
randis o-
ribus Chri-
sti, suam
operam
impende-
bant. In
horum co-
fessu pri-
ma erat
cognitio
inde ad
populum
Compé-
Doctr.
Christi.
qua om-
nes Pasto-
res Eccle-
siarum Dei &c*

63-ban, mel'ról meg olvashatni az
Tordai es Tarczali Generalis Sy-
natokban végzett, s-ki-is n'om-
tattatott Cōfessioban. Caput. V.
Articulo XX. es XXVII. Ezek
a' többi közöt Caput. 5. Art. 20.
ig' vegeztenekeről; Bizattatott pe-
nig az Eg'házi törven'tetel s-azzal-
valo igazgatas az Presbyterekre, ve-
nekre, kik ki valkeppen ug' hivattatnak
mintha Tanatsoknak vag' veneknek
mondanad őket: kiket az Apostolis ma-
sut nevez Jgazgatoknak. Es a' kiknek
Gülekezeteket Christus Ecclesia neve-
vel jelenti, mivelő nalok volna az Eg'
házi igazgatas, ug' hog' eleggē meg-
tezik hog' egész ez rend az Sidó Ec-
clesiabol vetettetett. Valaszlatnak va-
la penig az Presbyterek suffragiūokkal,
rendel való hozzá szollással, avag' tsak
az egész Gülekezetnek javallásabol.

Ezen vegezés lőn tsak nem ré-
gen az Szatmar-Nemethi Natio-
nalis Gülesben 1646. esztendőbē
mel'et,

mel'et Gelei Jstvá ig'adot vala ki leg profien-
elsőben írva: *Mi az Presbyteriumot* tur &c. Cō-
mind az Christus es Apostolok parantso-
latjokert, mind az ő sokféle derek basz-
naiert az Ecclesiában, a' mi Nemze-
rünkben-is, a' több velünk azon hiten
levő Nemzetekként, az Apostoli ren-
delesnek formája szerent bevenni EG'
SZIVEL S-SZAJAL kíván-
juk. Lárd egészen az végezést az
levél szelin.

Azon 1646. esztendőben En'e-
den-is az Generalis Synatban e-
zent végezték; mel'et követke-
zendő Esztendőben az Kolosvari
nag' Gülesben az Templumnak
avatásakor, az egész Prædicatori
rend nag' buzgóssággal oltalmazot
fallatot, minden ott levő Oppo-
sitiokellen.

Tsak e minap, ug' mint 1650-dik
esztendőben, 12 8bris az egész Zē-
len vármeg'ei Tanitok Ujheli
Generalis Synatjokban, ill'en De-
liberatumot törttek s-adtak ki felő-
le: *Az Presbyteriale Regimennek be*

B

vetele

Ecclesiasti vetele, es felállatása felől *consentia-*
ca fuisse de van az Ecclesia (Synatot akarvan
sumptum Deligeban irni,) az Presbyteriumot magában i.
cur an- gen javalja, mind *privatim* s mind pu-
rem Pres- byteri *suf blicè* az az magok közöt es köz he-
fragis. I'en az értelmes halgatok elöt az Pres-
aut saltè byteriumrol való tanetást végezi: Az
universi Presbyteriumot Jstentől szerzet dolog-
coetus ap- nak esmervén. Ez után penig az pres-
probatio- bytereknek minden tiszteket es hiva-
ne. Quo- taljokat, eg'ező ertelemből bizonyos re-
niam ma- stri Pres- gulakban irván, közönséges melto sag-
jores no- byterium gal ki adni fogja, annak az Presbyteri-
ob laboris um fel-allatásának minden modjairval
es molis eg' g'üt,
gracitate

Varia ob- stacula instituere non potuerunt id nos tum ob Christi & A-
stacula postolorum mandatum, tum ob multiplices, eosq; insignes
postolorum in Ecclesia usus, in Gente & oq; nostra, ad aliarum Natio-
in Ecclesia num instar, eadem nobis fide distinctarum, adq; normam
num instar, Apostolica institutionis institutum uno ore & corde exopta-
Apostolica mus. Act. 15. Syn: nation. Nem, Conclus. 6.

Az Catechismusunkban-is n'il-
ván benne vagón az 85-dik ker-
désben, mel'ig vagón: Mi modon
tétetik-be, es mi modon n'ittatik meg
az menország az Eg'házi fen'itek al-
tal? Mikor az Christusnak parantso-
atjából azok a kik jolleket nével ke-
reszt'e-

reszt'enék, de tudomán'okkal, a vag'e-
letekkel ő magokat a Christustól idege-
neknek lenni mutatják, minek utánna
eg néhan'szor kereszt'eni szeretetből-
es nag' at'áfisaggal meg intettenek,
hog' tével gesekből ki térjenek, bünök-
nek veget vessenek, de semmi keppen
szot nem akarnak fogadni, végre osztá-
a lelki pásztorok azoknak dolgokat meg
mondják az szent g'ülekezetnek, a vag'
azoknak, kik annak gondviselésére van
nak rendeltetvén az egész An' aszent-
eg' háztól &c Vall'on kitsodak e-
zek az An'asz. eg'haztul rēdeltetet
emberek. Jg' mag'arazzák ezt az
Belgiumi Reformata Ecclesiák az
Dordrechtumi Nationalis Synat
vegezéséből ki borsatott s- meg-
mag'arazott Deak Catechesisben:
Azoknak kik annak gondviselésére van
nak rendeltetvő, minemővek, ug' mond,
az Vének es Presbyterek minden Eccle-
siában: kik magoktul az Apostoloktul
voltanak elsőben rendeltetvén, mint
meg teczik T scl. 14. 23. cs 15. 2. 4.
6: 22. 23. cs 1 Cor. 12. 28. 1 Tim.

3. 17. Tit. 1. 5. es 1 Pet. 1. 5. es Jak. 5. 14. Ezek az Ecclesiák szavai. Lasd Ursinust-is e'felől, ki in *Appendice* mind ezt, s-mind az Christusnak ama izavat, *Mond az Ecclesianak meg; az Presbyteriumra mag'arazza.*

Az Tsetsemő Kereszt'enben-is (mell'et Ursinusbol irtak) világosan tanéttatik ez: mint oda fell'eb megertők.

Nag'ob bizonfagnak okaért, am magunk Hazájában az Papai Ecclesiában annak igazgatására Regulakat-is adtak ki, az utolsó Caputban, mel'ig kezdődik: *Az Presbytereknek a'vag' Eg'házi Tanátsoknak Tisztekről í-a' többi: Mel'et ezzel rekesztettenek be: Summa szerént: valamell'ek neznek ez itt valo (az az a' Papai) Ecclesianak javára, megmaradására, mind azoknak tehetségek szerént való meg tselekedetire, viszont valamell'ek miat az Ecclesia kárt és botrankoztatást szenvedhetne, mind azoknak kig'onelálására, es elle-*
nek

nek való állására, ig'ekezzenek az Eg'házi Tanátsok, ug' mint az Jsten Fiának itt ez helyben levő Ecclesiajának Venei, clei, es szemei &c.

K. *Hat vall on az Helvetica Confessio, mell'et az mi Nemzetünk bévött, tanítja-e az ill'en Presbytereket?*

F. Jgen-is, Ig' vag'on eről az XVIII -dik Részben az Confessio; Továbbá az Uj Testamentum beli Szolgák sok fele nevezetekkel neveztetnek. Mert mondatnak Apostoloknak, Prophetaknak, Evangelistaknak, Episcopusoknak, Presbytereknek, Pasztoroknak es Doctorknak 1 Cor. 12. v. 28. Az Apostolok s'emi bizonyos helyben nem maradnak vala, de ez világő szeren szer-te Ecclesiákat g'újtnek vala, mell'ek osztatn hog' jól nevedtenek, meg-szűntetnek az Apostolok, es következtek ezek helyben minden Ecclesiákban az Pasztorok. Az Propheták regenten az következő dolgoknak tudoi len, jövendő mondok voltak &c. E-vangelistaknak neveztetnek vala az

Porro Mi-
nistri novi
populi, &c.
non
cupantur
appellatio
nibus. Di-
cuntur e-
um Apo-
stoli, Pro-
phetae, E-
angelista,
Episcopi,
Presbye-
ri, Paster-
es atq;
Doctores.
Apostoli
nullo cer-
to consiste-
bant loco,
sed per or-
bem & vari-
as collige-
bant Ec-
clesias.

ubi iā Evangeliumi Historiaknak iroi &c.
constituta Az Episcopusok (az Diaconokat,
erant, des akarja mondani) peniglen, az Eccle-
erunt esse Apostoli, siaban való vigázók, kik az Ecclesia-
ac subie- ront *qvisq;* nak taplálására és szükségere viselnek
in sua Ec- gondot. Az Presbyterek a Venek, es
clesia in ug' mint tanátsok, s-az Ecclesianak At-
locum isto- rum pastoi, igazgatván azt hasznos tanátsok-
res. Pro- phetæ kal. Az Pasztorok az Urnak aklát
qsondam mindörzik, s-mind penig annak szük
prascii fu seges dolgairól gondot viselnek. Az
turorum Doctorok tanetanak, es az igaz hit-
vatés e- rant E- res-kegessége oktatnak.
vāgelistæ

apellabantur Scriptores Evangelica historia, sed et &c. Epi-
scopi Verò sunt Inspectores vigilēs Ecclesia, qvi vident &
necessaria Ecclesia dispensant. Presbyteri sunt Seniores, &
qvasi Seniores patresq; Ecclesia, gubernātes ipsam consi-
lio salubri. Pastores ovile Domini et custodiunt & ei de rebus
prospiciunt necessariis. Doctores erudiunt, & veram fidem
pietatemq; docent.

K. Hatalam ezeken ug' an tsak mind
 Lelki Pasztor Prædicator értetik, ne-
 vezet szerent az Uj Testamentum
 Eg'házi szolgakon es az Presbytereken
 mind ug' an tsak Prædicatorok ?

F. Temerdeki nag' szemetlen-
 ség, és vakmerőség az szép vilagos
 értel-

ertelmű szokot s-sententiakat az
 Confessioban ig' tekerni fatsarni.
 Holot im mel'nilván az *Ministri*
 Uj Testamentumbeli Szolgálatnak
 neve alá szamlalja s-foglalja egész
 az Uj Testamentumi Eg'házi min-
 den, rend kivőles rend szerént va-
 lo hivatalokat; az *Apostolsagot*,
Prophetasagot, *Evangelistasagot*,
Diaconsagot, *Presbyterseget*, *Pasz-*
torsagot, *Doctoresagot*; ug' hog'
 mindenikét ezeknek Uj Testa-
 mentumbeli Eg'házi Szolgasagnak
 nevezi. De ennél-is nag'ob értet-
 lensegnek vag' ug'an gonoszsag-
 nak teczik, az Confessiora azt fogni
 hog' ez hivatalokat mind eg'nek
 állatná: Mind eg' volna hát az Eg'-
 házfi az Prædicatorral, Apostollal;
 az igazgato Presbyterek-is mind
 Prædicatorok, Doctorok, Prophe-
 tak tehát. Semmi vallásnak Theo-
 logiaja nem szen' ved il' keptelen
 értelmet. Mert noha ez előszám-
 lalt Eg'házi hivatalok között, az fel-
 sők, az alsobbakat magokban fog-
 lalhat

lalhatjak, mint példának okáért, az Apostolság az Prophetaságot, Evangelistaságot, Diaconaságot, Presbyterseget, Pasztoraságot, Doctoraságot; de az alsók az felsőket semí keppen nem. Mint Sz. Mathe, Sz. Janos Apostolok s. Evangelisták voltak eg'szerf-mind; de Mark es' Lukats noha Evangelisták, mind azáltal nem Apostólok. Minden igaz Pasztor vag' Prædicator, igazgato Presbyter-is eg'szerf-mind; de a' ki tsak igazgato Presbyter, az nem Prædicator. *Non sunt igitur hæc æquipollentia.* Mel'nag' külömb-seget mel'n'ilven tanét az Apostol, az Confessiotul béhozott hell'ekben, kivalt keppen i Cor. 12. v. 28. 29. először-is az 39-dikben: *Avag' mind Apostoloké azok, vag' mind n'ajan Prophetaké, vag' mind n'ajan Doctoroké &c* mintha mondaná, nem, hanem mas az Apostol, más a' Prophetá mas az Evangelista, Pasztor Presbyter &c. Az 28-dik versben is mire valok volnának ez czikkelek

kel'ek, először, másodszor, harmadszor, azutan: Nemel'eket ug' mond rendelt 3sten az Ecclesiában először. Apostolokat, másodszor Prophetákat, harmadszor Doctorokat, az utan &c Igazgatókat az az Presbytereket &c. Mert ha ezek mind eg' hivatalok, nem először, másodszor &c s. azutan rendeltettek volna ezek, hanem eg'szerf-mind. Láddé az ketelenfeg mire viszi az embert! Az feletteb valo koczkodas viszfzál kodas elveti ötet az igazság mel-lől. De tsak a' Confessio szavajárafi-is eleggég meg czáfolják ez viszfzás értelmet: mel'n'ilván allatja, hog' az Apostolok már meg szüntek: Ha mind eg'ek volnának ez hivatalok, tehát mind elen'esztek volna. Ut vesztés itt meg külömböztetéssel tetővazni, mert nem jaczik itt kettőző beszéd az Confessio, hanem szoros értelemben vészi ez hivatalokat, a' szent a' men'iben eg'mástul külömböznek. Ezert-is fejezi mas mas

Nimia altercatione amittitur veritas.

definitio val mag'arazattal ki ōket;
mel' már második erősség az hel-
telen értelem ellen: *Qua definiti-*
one differunt, ea realiter differunt &c.
A mel' dolgoknak külömb az ertel-
mek es mag'arazatok, azok valo-
sággal magok közöt-is külömb kü-
lömb, es nem eg' dolgok. De im
az Cōfessiobā ez hivataloknak kü-
lömb külömb az ertelmek es ma-
g'arazatok: Tehat nem eg' hanē
külömb külömb, az az eg' mastul
valósággal meg külömbözte-
tett dolgok azok.

K. Ha lám oda alább, az Hierony-
mus be-hozott szavaiban az Presbyte-
ren, Prædicator Presbyter értetik; s-
tsak hamar az után az Confessio-is az
Eg'házi Szolgának kettős tisztit je-
lentvén, ug' mint az Christus tudomá-
nának hirdetését, es az Sacramentum
szolgáltatást; n' ilvan adja értenünk,
hog' az Eg'házi Szolgának nevén tsak
Pasztor ért; mert eg'éb Sacramen-
tumokat nem szolgáltathat?

F. Kerlek tekénts-meg, hán' le-
vélle

véllel vannak ezek, az én tölem
bé-hozott szók után: ug' teczik
hét és n'olcz paragraphusokkal. Mi-
tsoda következés azért, ott ig' s-ig,
érti; azért itt-is. Holot itt generali-
ter közönséggel, ott specialiter ki-
valtképpen, *καὶ ἐξουχία* mint ízol-
nak, Mivel az Uj Testamentum
több rend szerént való Eg'házi
Szolgák között az prædicatori red
lég felőbb es elsőbb.

K. Hát mitől vag'on hog' az Confessio.
az Presbytereket előtte említi az
Pasztoroknak?

F. Semmi erősség ez; mert az do-
lognak előbeszéléseben nem min-
dénkor a fővek említettnek elől.
Han' helyen említettetik az Fiu az
Ata előtt az Sz. Jrasban; de azért
azzal nem főbb, nem elsőbb az
Atánál. Peter-is főbb volna ig' a'
több Apostoloknál Mat. 10 2, a'
Papistakként, ha eféle rendre vala-
mit kellene hajtani.

K. Mitől vag'on hát, hog' az Mag'ar
fordető Esperesnek fordította az Pre-
sbyter nevet?

F. Ha az Esperessen, (mell'et ez PRESBYTER nevből vörtek a' mi Magyarink, kik ez szót ig' mondják ki paraszt modon, *Peresbyter*;) eg' Darab földön, vag' eg' varmeg eben lévő Tanétnak Esperesset érti; az szokástul tsalat-tatott meg az Fordéto. Az Papi-stak e mai napig, az Esperesscet, Archipresbytereknek hiják: mel-l'et nem tudván az deakralan Ma-gar nép ki mondani (mint sok e-géb deakos szokban-is meg esik,) tsak *Peresnek*, s-meg toldva az ő szokása szerént, *Esperesnek* (mint az Speciest Especiesnek) mondot.

K. *Látom jól, hog' nints külömbé az dolog. Mel'ekhez kepest az az en nag' tsudám, hog' mi ez minden keppen n' il-vánságos tudomán'hoz magunkat nem tartjuk.*

F. A' nem értése, vag' inkább ér-tésének nem akarása, a' szabád élet szeretés, ez szent dolog felől valô bal itéletek, s-több effélek lehet-nek az okai. A' kik jobban itelnek felőle

felőle, hihetô hog' ol' ertelemben vannak, hog' szintén elég hog' hi-szik, ha nem tartják-is. Maga az Jsten akaratjának igazán fel-talála-sa s-meg tudása után-is a' 101 dispu-tálni s-azon akadozni ha veg'cké be vag' ne, fogadjaké ne é ; szen'-vedhetetlen pártútés ő sz. Felsége ellen; mert arra minden tanats-kozás nélkül mindjart kötelezte-tünk; a' mint ezt az ő legfelsőbb s-magán valo urasága kívánja töl-lőnk.

K. *Vall'on nem kisebbétené-e ez a' Nemesi prerogativat; az kőz embe-reket, fő keppen a' jobbág'okat, nem-venné-e ki az szolgálat alól?*

F. Egg'iket sem tselekedné, mert az Eg'házi hatalom a' világi álla-po-tokbá való rendet meg nem bánt-ja, sőt nem-is illeti azt. Inkabb az Presbyterium ingatna leg-jobban mindeneket az Magistratushoz va-ló istenes engedelmezségre: hog' a' mi a' Tsászaré, a' Tsászarnak; a' mi Jstené Jstennek adják Mat. 21. 21. v. hog'

hog' mindeneknek a' mivel tartoznak
megfizessék Rom. 13. 17. v. hog' a'
ki minemő állapotban hivattatott, ab-
ban maradjon Jstenél; ha, szolgálai-
ban, szolgálai, ha uriban, uriban
&c 1 Cor. 7. 21, 24.

K. Nehez volna igen, ha az job-
bag' s-Szolga intené az Urát, nem ve-
betnék fel-töllők.

F. Sőt ha Jsten az Szamáraval
intetné-is, fel kellene venni, mint
Balamnak 2 Pet. 2. 16. v. Osztan,
minem boszszuson, embertelen-
séggel, hanem szeléden, szemérme-
tessen, s-egészen at'jafiságos szere-
tetből tartoznak az Presbyterek
az intéseket tenni. Az igaz és okos
ember a' g'ermektől sem szeg'eni
tanulni. Végezetre, találna abban
az Presbyterium modot, ki min-
denekben az épületet keresi, kívül
s- mint intetne meg, az Jobbag'
szolga Presbyterek intését sajnáló
Urakat: ha ug' kívántatnék az Pra-
dicatorra biznák azt. Tsak hog'
mindjárt nag' obczegére lenne az
vétek-

véteknek, es az első gradits ints meg
tsak magad között s-ő közöttte, első-
kődnék. Mindazáltal *volenti non fit
injuria*, magok kívánván, talám
nem tartanak törventeleneknek.

K. Jsteneket-is hallok, hog' az Es-
clesia, az Presbyterium nélkül-is ug' an
Ecclesia a' felől?

F. Nem tagadom; de hibás, fél-
szeg: mint szintén az ember a' ke-
ze s-lába nélkül. Osztan máskep-
pen kell itélni, ez dolgot nem értő
Ecclesia felől; más keppen a' felől,
a' mel' már ezt érti.

K. Hog' hog'?

F. A' mel' még ezt nem értette,
szen' vedhetőbben vag'on dolga;
de a' mel' nek Jsten már ki n' ilatkoz-
tatta, jól érti s-azonban tudva mu-
latja, Christus rendelését tudva s-
vakmerő képpén meg vető Eccle-
sia az. 2 Pet. 2. v. 21. Job' lótt volna
az igazságot meg nem esmerni, hog'
nē mint meg esmerni, s-attul hátra alla-
ni. Jan. 13 v. 22: Ha el nem jöttem vol-
na s-nem szollottam volna nekik, nem
volna

*volna bűnök (azaz ol' nag' bűnök;)
de most nints mivel menteniek az ő bű-
nöket.*

*K. Nem lehetne hatig' nélkül az
Ecclesia, s-az idveffég?*

*F. Jól f-ug' a' mint Jsten az ő i-
géjében kívánja, bizon' nem lehet:
I-Jstennek legkisebb parantsolat-
jának-is tudva meg vetése megte-
rés nélkül karhozatos; a' regula-
szerent: *Non simplex carentia, sed
contentus damnat.**

*K. Mások azt-is mondják, hog' a'
Kereszt'en Magistratus viseli mi köz-
tünk az Presbyterseget?*

*F. Ez tsak szem békötésre-való;
holot a' mi vallásunk oll' igen meg
külömböztetett dolgoknak tartja
a' Magistratus tisztit, es az Eg'házi
szolgálatot, hog' egyik az másikban
semmi keppen nem foglaltatik.
*Erastianismusnak, s- Arminianismus-
nak* nevezik e' tével gést a' mi Do-
ktorink.*

*K. Hát a' Kereszt'en Magistratus
nem lehetne Presbyter?*

F. Le-

*F. Lehetne, ha a' ra való ajándeki van-
nak, mint szinten más arra való Kereszt'en-
ember; de nem Magistratusának ereje-
vel vag' örivel; hanem ha az Ecclesia válasz-
taná f-bé állatná, a' nak modja szerént, mint
Sz. Pál-is tselekedet Tselek. 14.*

K. S-ug' an nem lehetne a' nélkül?

*F. Nem; mert 1 azt mondja Sz. Pál Sid.
5. 4. v. hog' senki nem vősz magának az
a' tisztefféget, hanem a' ki Jstentől hivatta-
tik. 2 Mert a' Christus es Apostolok rende-
lést nem szabad meg változtatni.*

*K. Hát ug' an tsak ki kell őket három va-
sarnapokon hirdetni, mint az Dialogusban
vag' on; mel' től igen irtoznak az emberek?*

*F. Nem tartozik ez az hivatalnak belső
mi voltára; hanem mivel az hivatalnak, az
egesz népnek egg' ező értelméből kell lenni;
az Reformata Ecclesiak ez ki hirdetést talál-
ták leg jobb f-könn'ebb módnak, mel' sze-
rént az Presbytereknek választását az G'üle-
kezetnek hirré adhasák. Az Prædicator Pres-
bytereket-is mind ill' en formán vészik ők fel
f-bé, mint Liturgiajok meg mutatja. Ha ki
ennél-is jobb f-könn'ebb utat találna erre,
igen örömeft bé-vennök: mert az *adiapho-
rumokban*, közben hag' ott dolgokban, a' mi
minden állapotokhoz képest leg jobb, a'
hoz vag' on Jstennek az közönséges regulák
béli parantsolatja szerént nag'obb kötelef-
ségünk*

ségünk, azt tartozunk tartani. De alig hiszem, hogy a' nál' jobb f-könn'ebb utat találjon akar ki. Osztan, eg'eb minden dolgokban, mell'eket az egész Ecclesiával akarunk értetni, ug' mint az Házafoknak Betegeknek Güleleknek &c. ki hirdetésekbe ez modót tart'uk meg, mit külömböznénk hát ezeg'bé.

K. *Jl'en felelmek-is vag'on sokaknak, hog' ha bé vészünk az Presbyteriumot, eljőnek a' Romaiak, el'örlik ezt a' hel'et, es mind az egész népet Jan. 11. 48. v.*

F. Sőt ellenben, vala mint hog' az Christus el nem szen'vedése, sbe nem vétele lön az Sidok veszedelmeknek talajdon oka; bizony' felő, hog' e' mi Nemzetünkre-is az közönséges romlás, az Christus ez Fen'erek által való orszaglásának meg vetése ne hozza. Kökösi ijesztés azért e' tsak: mert im mel' n' ilvanfagos dolog még a' Papista Doct'orok tanubizon'ság tételek szerent-is, hog' igazán mi vallásunkhoz tartozando dolog az Presbyterium; valamikor e' miat bantodás esik, a' *Diplomák* bántatnak meg. Eg'ebként e-rővel az dolman'unkat-is elvőhatják, nagyobb erő érkezvén.

K. *Latom hog' nem mehetek sem eg' sem más felé előt'ed: mond meg kérlek mi nag' hasznok vag'on e' féle Presbytereknek az Ecclesiában, s-mire valók?*

F. Sokigen, ug' ann'ira hog' ezeknélkül az igaz-

az igaz vallásban es istenes életben derekas-son nem virágozhatik az Ecclesia.

K. *Akarnám örömezt Tiszteket érteni?*

F. Az Galliai, Belgiumi, s-Hassiai Eg'házi Szolgálatnak Kön'veiből, ig' adhatom tudtodra, Dialog. I. 2. pag. 152, 153, &c. 1. Első rendbéli Tisztek azért az Presbytereknek, az Tanétokkal egg'üt szorgalmazsán, vig'azni az isten Ecclesiájára: ug' mint voltaképpen' végére menni, ha mindenek az igaz valláshoz tartjaké magokat; az Prædicationokra mint járnak, s-ott kiki mint viseli magát: az Sacramentummal ki mint s-hog' él: az Catechesist az if'urend mint tanulja mind köz' hell'en s-mind az ház nép közöt: Az Házigazdák s-Háznépek, az ön közöttök való isteni szolgálatban, Catechesis tanításban, s-tanulásban, prædicationon-való tanulásoknak meg-vizsgálásában, es az arra való oktatásban mint járnak el. Ennekfelette ki minemő életet él: Az vétkezőket at af'ui szertét szerént inteni, a' vakmerőket az Presbyteriumban bémondani, az tévelgőket az igaz Valláshoz édesíteni, oktatni; az betegeket meg látogatni, vigasztalni &c.

2. Az Ecclesianak istenes jó rendére az Tanétokkal egg'üt gondot viselni, es az szerént szolgálatni az Eg'házi dolgokat.

3. Az Tanétókra magokra-is vig'ázni, ha tisztekben járnak-e el hiven, igaz tudomán't tané-

tanétanaké, tisztékhez illendő életet élnek-é mind magok s mind Tseledjek: az mind két féle, az az, Deák, és született néven való Scholákra-is ez szerént; s-eg szer s-mind ezekre jó gondviselelssel-is lenni, az Ecclesiának állapathoz képest.

4 Az Tanétók között eshető különödéket, alattomban-való g üllölsegeket, versengéseket leszállítani; sőt ha mik efélék az Ecclesiájá tagjai, az Patronusok, s a Tanétók között esnének-is, szép szerrel eleit venni &c. Több efélék.

K. *Az házanként való cirkalásnak alkalmatosságával esherendő illetlenségeket igen bannak vetik nemellék?*

F. Az Tisztnek mi volta a felét soha nem hoz: ha pedig történnék, azt nem az istenes tisztnek, hanem az Tisztviselőnek istentelenségének kellene tulajdonítani. Nints soha olyan nag' jó ebben az életben, mellél vizsgál nem elhetni. Az Susanna két fajtalan véneinek latorfogokat, (ha igaz a história) nem az Istentől szerzett rendnek, hanem azoknak istentelen indulatjoknak tulajdonította minden.

K. *Hát az intések, feddések, bé-mondások és itéletek dolgában, nem mennének el az Presbyterek a linea mellől: haragtól, bosszúrul vag' barátságtól nem viseltetnének?*

F. A Bi-

F. A Birák is néha belé esnek ezekben, de senki az tisztet magát azért nem vadolja. Osztan vaj mel' szép regulákat irtak eféle alkalmatlanságoknak meg-ellenzésére eleikben. Meg-lathadd az Dialogusban Zepperusnál l. 2. c. 2, pag. 155.

K. *Deug'an mondj elő akar tsak eg' néhánat benne?*

F. Ha nem neheztelled halgatni örömet meg-tselekszem,

1 Regulajok. Szüntelen kell Istennek esedezniek, az értelemnek kultsáért.

2 Tisztéknek g'akorlást, az tudomán' és keges élet dolgában, önnön magokon kell kezdeniek, ig' irván ezt az Apostol eleikben, Tselek. 20. 28. v; Vig' azzatok magatokra s-a' naira.

3 Az Atafiságos intésekben szorgalmatosan el kell járniok, s-eg ebeket is magok példájával arra tanétaniok: semmi derék istentelenséggel s-botránkoztatással eső véteket halgatafsal, en egetéssel, vag' hozzáhun' orétáfsal, meg kaczagáfsal, trefa örivel el nem mulatniok; ha eg' ébként az hel' es jelen lévők miat nem lehetne-is, tsak hom-lakoknak meg-szedésevel-is, kedvetlen te-kéntetekkel, s-ha eg' éb benne nem lehet felkeléssel s-onnan el-menésekkel tisztékét tenniok.

4 Eféle intéseket nem rut haragossan mér-

mérgelesen, dühöskén, vag' a' vétkezőknek meg - galazásokkal, vag' boszszuból tenni; hanem oll' istenessen, hog' az igaz szeretet, az szelédségnek és szánakodásnak lelke, es az vetkezőnek n' ilván-való bűtsületti es idvessegé keresése világosan meg tetsék azokban

5 Külömbséget kell tenni, az *idő, hely es személyek* között: nem hog' személy válogató lég' en az Jntő, hanem kinekinek állapotja szerént intézvén az intést 1 Tim. 5. 1, v. &c. Ha ki ő magok ellen vétet, oll' eszesen kell azt megfeddeni, hog' az valamint azt ne vélje, hog' az intő csak a' maga tisztességét keresi. *Allapotját*-is az vetkezőnek igen meg kell gondolni: tudnia illik ha vakmerő, maga nem esmérő altalkodott hipocrita -é az, kihez körmös kézzel-is kell n' ulni Tit, 1. 10, 11. v. Mat. 23. 7. v. es 23; vag' szeléd, szohalló, bűne meg esmérő &c minémő embert szeleden, vigasztalással eleg' esen kell inteni. *A' Hellyet*-is igen meg kell gondolni, a' hol a' vetek eset, ott é a' hol senki nem látta, vag' sokak láttára Mat. 18. 15. v. &c Jg' az *Jdőt*-is, ug' mint mikor vag' részeg, vag' jozan, jó kedvő vag' kedvetlen, haragszik vag' tsendes &c, mel' hez nag' lelki okosság-is kívántatik.

6 Az eg' ebek felől-való hirhallásokban könnyen hívőknek, g'anosoknak nem lenni. m' id vádosnak, vádoltatotnak bűtsületire v'ázni

g'ázni. Sokszor mintha nem-is tudnák a' vétkeket, mas dologrol beszélve venni ki, s' példálózva feddeni az vétkeket; vag' szemérmetsen megemléteni ill' en vag' más formán: *ezt s-ezt hallottam* ug' mond, *de nem hibetem*.

7 Az vétkek között is külömbséget tenni Az titkos s-még ki nem n' ilatkozott vétkeket ki nem vakartsálni, hanem Christus regulája szerént titkonn feddeni, nem Presbyteriumra-való lévén meg az. Hog' sem a' mi még az Ecclesiát meg nem botránkoztat, közönséges bontrankozásá ne teg' ék; sem az vétkes a' fiat illetlenül el ne árulják, s-méltó panaszra okot néki ne adjanak, hog' az Christustól szabott Processust meg nem tartották, Mat. 18. 15. v. &c.

8 Ezeket penig jól néki erősített szível kell tselekedniek, nem gondolván az vetkezőnek maga meg haragétásával, fel-tsattanásával, fen' egetözésével, s-eg' eb izetlenségivel: mert rettenetes az Urunk sententiaja Mat. 10. 28. v; az ígéretek ellenben, az tisztékben hiven el járokhoz g'ön' örűségessék, Mat. 5. 10, 11. &c.

K. *S-az Nep mivel tartozik az Presbytereknek ezekért?*

F. Bűtsülettel, szeretettel, azoknak in-
réseknek zugolodás, viszsa mondás ver-
gés nélkül való vételével 1 Thef. 5. 12. 13.
Sid.

Sid, 13. 17. Ő hozzájok mint lelki at-
t'okhoz, gődvífelőjőkhöz, mindē lelkek esmé-
retire és idvességekre tartozó dolgokban va-
ló föl amodással: kétjeknek, magok közöt-
le nem szálléható veszekedéseknek, es alat-
tomban-való g'ülölségeknak azokkal közlé-
sével, hog' azokat szép szerrel, es at'afiságof-
san, ha lehetséges, le-szálléthassák. Lásd.
Dial. 1. 2. c. 2. p. 158.

Az Presbyterium-is, minémő Törvén' ek-
hez tartozik magát szabni, meg olvashatni
Dialog: pag. 161, 162. &c.

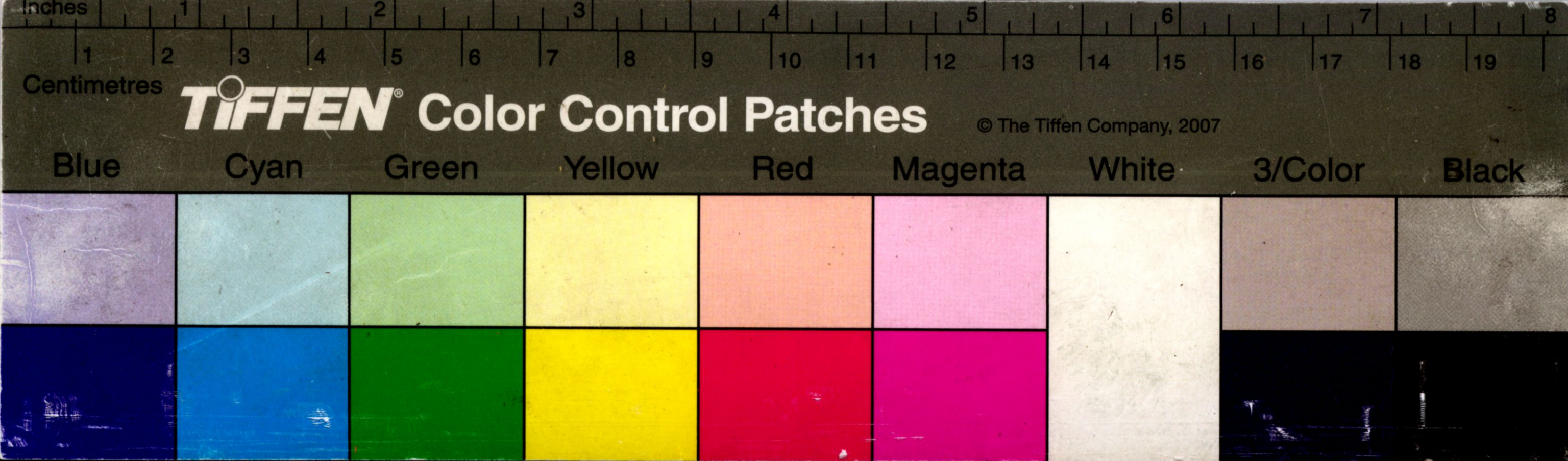
K. Bezzeg meg vallom már ezeket ért-
vén, hog' valóban istenes jó rendtartás vol-
na ez! nem tsúdalom eg' csepn' ere-is; hog'
az őv dög enn' ireig ekezi ezt meg gátolni;
mert bizony al' soha az ő praktikainak, es a
minden nével nevezendő istentelensegeknek,
az Jsten Népe közzől való ki rekesztésere,
ennel al' talabb s' hathatobb ut nem lenne.
D' rontsa meg az erőss Ur Jsten az Sa-
tánt a mi labaink alatt hamar! Rom. 16. 20
v; es a mi keménységünket, ez ő szűk séges
szent rendeléséhez hajtsa hozzá!

F. Amen Uram Jesus Christus! Amen!

V E G E.

Handwritten note in a box:
A. C. ...
= Kola ...

Species = species:
Archipresbyter = Episcopus. Lásd
a Presbyterium-ot. B. 6.

Sid, 13. 17. Ő hozzájok mint lelki at-
t'okhoz, gődvifelőkhöz, mindē lelkek esmé-
retire és idvességekre tartozó dolgokban va-
ló föl amodással: kétjeknek, magok közöt-
le nem szálléható veszekedéseknek, es alat-
tomban-való g'ülölségeknak azokkal közlé-
sével, hog' azokat szép szerrel, es at'afiságos-
san, ha lehetséges, le-szálléthassák. Lásd.
Dial. I. 2. c. 2. p. 158.

Az Presbyterium-is, minémő Törvén'ek-
hez tartozik magát szabni, meg olvashatni
Dialog: pag. 161, 162. &c.

K. Bezzeg meg vallom már ezeket ért-
vén, hog' valoban istenes jó rendtartás vol-
na ez! nem tsudalom eg'csepn'ere-is; hog'
az ő r' dög en'ire ig'ekezi ezt meg gátolni;
mert bizony al'soha, az ő praktikainak, es a
minden nével nevezendő istentelenségeknak,
az Isten Népe közzől való ki rekesztésere,
ennel általabb s' hatharobb ut nem lenne.
D' rontsa meg az erőss Ur Isten az Sa-
tánt a mi labaink alatt hamar! Rom. 16. 20
v; es a mi keménységünket, ez ő szükség-
szent rendeléséhez hajtsa hozzá!

F. Amen Uram Jesus Christus! Amen!

V E G E.

Handwritten note in a rectangular box:
A. C. ...
-kola. ...

Handwritten note:
{Especies - species:
Archiepiscopus - Episcopus. Lásd
a Presbyteriumról, B. 6.

pbus ille (Carthusiensis) sisti vafro Spiritu, buc & illuc rapti, nugati sunt.

14. Quid ergò queris O homo Christiane? Adeidū quēlo hic est mēla instructissima & ap-
posita, ubi sapientia Dei vinum nobis bibēdum
suavissimum attemperavit, quo se quisq; refi-
ciat: Venite; Hic fontes emanant Servatoris ad
quos gratis hauriēdos omnes siticuloli ut sitim
restinguant invitantur, ut futurę beatitudini po-
riundæ satsiat: Venite, Hic hic penum Dei o-
mnium bonorum affluentia refertissimum &
apertum & expositum nacti sumus: Venite, O
quēso prospicite nunc vestrę indigentia, & su-
spirate mecum, amabo ad Deum benignum in
desiderio cordiali & dicite.

1. Domine Deus largire nobis misellis, ut in vasto
bujus perigrinationis nostrę gurgustiolo libentes cum
regio Psalte jugiter exclamemus, Ps. 19. 8. Lex Ie-
hovæ est integra, aurea, argentea, mellea & sapientiam
prestat parvulis. Itaq; illa nos ducat, ut queamus te
querere, doceat ut sciamus in te credere, & sperare in
via, quā imus ad te dulcissime Domine multis modis
luctuosā, ut nos aliquando filii tui in Christo adop-
tati, in amplexum tuū clementissimū placidē ruamus
mi Pater in patria nostra, tuo splendore luminosa, ni-
tore gloriosa, odore gratiosa. Vbi festivitas sine labe,
eternitas sine fine, serenitas sine nube. Fiat fiat: Re-
sponde & tu Domine: Fiet mi fili, fiet.

Gloria Deo, Venia Reo. Amen.

RVID TANITAS

az

PRESBYTE-
RIUMROL

avag

EGHAZI TANATS-
ROL.

Mel' az Presbyterialis Dialo-
gusnak Summaja.

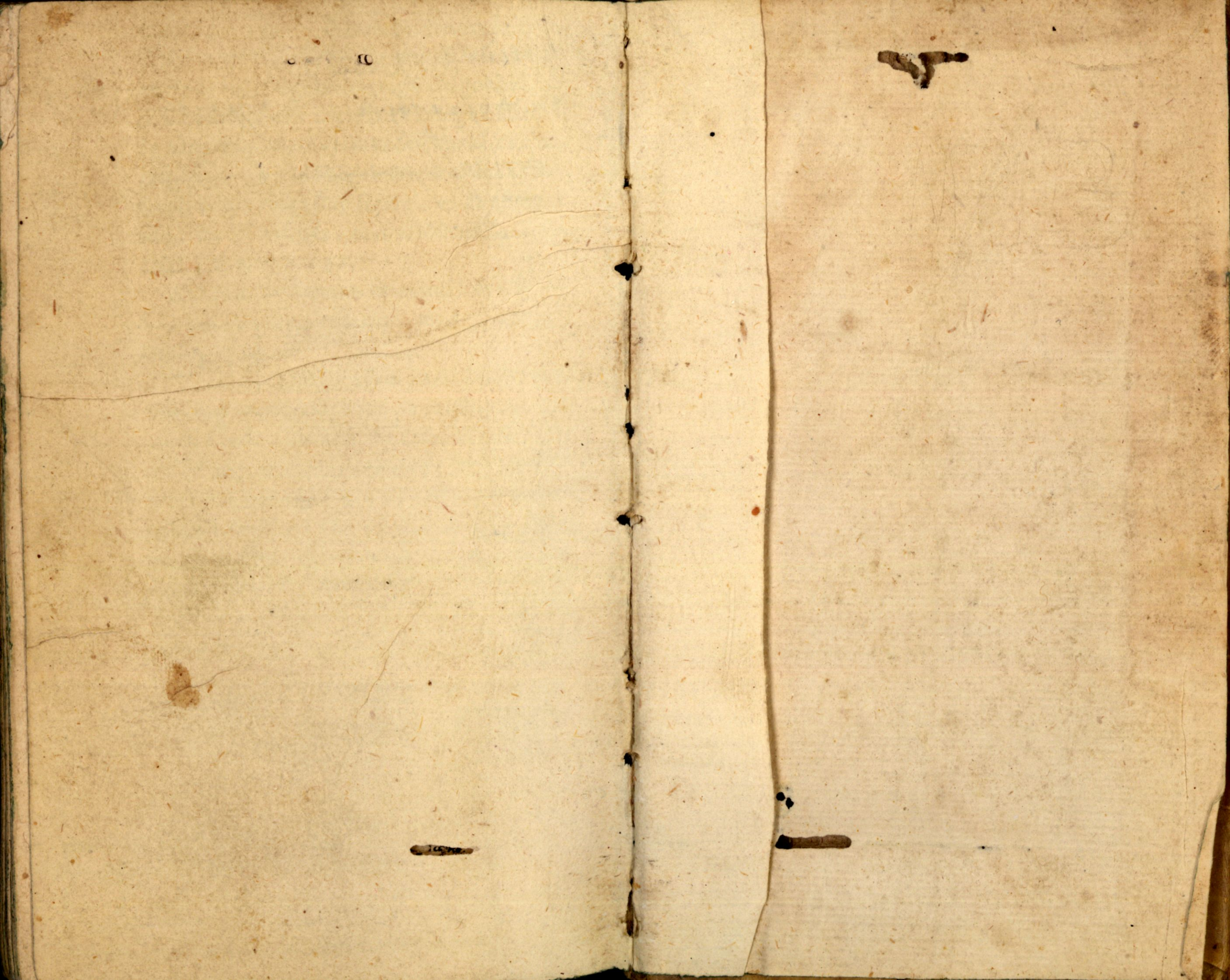
Az Meltóságos öregbik Fejede-
lem Aszson'nak paran-
tsolatjara.

Parakon az 8 Nag'sagok Kón'v-n'om-
tató Bőrájékkal, es Kőlségeikkel.

1653 - dik Eszren-
döben.

N. Vagy itelem. hogy ez a munka
Medgyesi Pál írt. Szomb. 17. 18.

16

3

48

24

12

30

4

183 11 4

150

33